

Tumba gymnasiums lathund för källhänvisning

Harvardsystemet

Innehållsförteckning

1 Introduktion.....	2
1.1 Varför ska du källhänvisa?.....	2
1.1.1 Vetenskaplighet.....	2
1.1.2 Verifierbarhet.....	3
1.1.3 Plagiat.....	3
1.2 Vilket referenssystem ska jag använda?.....	4
2 Harvard.....	5
2.1 Källhänvisning i den löpande texten.....	5
2.1.1 Citat.....	6
2.2 Referenser till källförteckningen.....	7
2.2.1 Allmänna tips.....	7
2.2.2 Olika antal författare i referenserna.....	8
2.2.3 Fler källor av samma författare från samma år.....	10
2.2.4 Artikel i tidskrift / vetenskaplig artikel.....	11
2.2.5 Artikel i dagstidning.....	12
2.2.6 Webbsida.....	13
2.2.7 Bok.....	13
2.2.7.1 Tryckt bok.....	14
2.2.7.2 E-bok.....	14
2.2.8 Uppslagsverk.....	14
2.2.9 Rapport.....	16
2.2.10 Lagar.....	17
2.2.11 Bilder.....	17
2.2.12 Rörlig bild.....	19
2.2.12.1 Video.....	19
2.2.12.2 Spelfilm.....	19
2.2.13 Exempel på källförteckning med alla exempel ovan.....	21
3 Att källhänvisa utan referenssystem vid Nationella provet i svenska.....	23
4 Källförteckning.....	24

1 Introduktion

Tanken med denna lathund är att du ska få en bred grund att stå på när du jobbar med källhänvisning och skapar referenser dels till en källförteckning och dels i den löpande texten. I denna lathund behandlas tre referenssystem: Harvard, APA och Oxford och du hittar regler och många konkreta exempel kring de vanligaste källorna du möter. Har du en källa som inte finns representerad här, sök upp den fullständiga guiden för respektive referenssystem som hänvisas till under varje referenssystem. I dessa, som är skapade av universitet och högskolor, finns mycket mer utförliga regler och många fler källor som beskrivs. Du hittar dessa fullständiga guider genom länkar i detta dokument eller via [bibliotekets webbsida](#).

1.1 Varför ska du källhänvisa?

Det finns flera anledningar till att du ska källhänvisa korrekt när du skriver ditt arbete. Det har dels att göra med respekt mot källorna du använder: källhänvisningen du gör ska spegla källan på ett ärligt och rättvist sätt, samtidigt som du behöver reflektera kring hur du skapar ditt ämne och bygger upp dina argument genom de källor du använder (Erikson 2015, s. 10). Dels har det med plagiat, alltså fusk, att göra, och dels med att skilja på dina egna ord och dina källors ord. Till sist har det med vetenskaplighet och verifierbarhet att göra. Allt detta fördjupas nedan.

1.1.2 Vetenskaplighet

Forskning handlar egentligen mycket kortfattat om ifrågasättande och problemlösning: en forskare upptäcker ett problem som hen vill undersöka och gör därför en systematisk undersökning där hen försöker förstå och klargöra detta problem. Undersökningen genererar ett visst resultat som sedan kan användas för att förstå och diskutera världen på ett nytt sätt (Bjereld, Demker & Hinnfors 2009, ss. 12-13). Man kan alltså säga att vetenskaplig forskning leder till samhällsutveckling. Genom att vända och vrida på olika problem som vi ställs inför kan vi hitta lösningar eller nya och bättre sätt att förstå världen. Ett exempel på sådan problemlösning är infektionssjukdomen Covid-19 som var ett globalt problem åren 2020-2023 i form av en pandemi och flera vaccin forskades fram för att skydda människor från viruset. Ett annat exempel är genusteori som är en samling samhällsvetenskapliga teorier som är skapade för att undersöka kvinnligt och manligt som sociokulturella konstruktioner och ska i förlängningen leda till att förnya synsättet på och förändra villkoren för kvinnor och män. Det finns alltså en otrolig bredd inom vetenskaplig forskning men syftet med all forskningen är detsamma: att visa ett större sammanhang och förändra samhället till det bättre. Detta bidrar du också till när du gör dina egna undersökningar!

Genom att källhänvisa korrekt visar du hänsyn till två parter: forskare och läsare (Erikson 2015, s. 16). Vi börjar med forskarna. Det tillhör god vetenskaplig sed att ge cred till de forskare vars material du använder i ditt arbete genom korrekt källhänvisning. I den akademiska världen är detta väldigt viktigt eftersom varje "citering" som det kallas, är värdefull för forskarna: ju fler citeringar en vetenskaplig artikel har, desto större spridning kan den få, det vill säga flera som läser artikeln och förhoppningsvis hänvisar till den. Detta ger två positiva effekter för forskare: dels kan en ofta citerad forskare ansöka

om mer pengar för att kunna fortsätta forska och dels kan forskaren få ett akademiskt erkännande och kunna söka sig till forskartjänster som t.ex. professor eller lektor på universitet och högskolor (Erikson 2015, ss. 20-21). Det kanske inte låter så relevant för dig på gymnasienivå men det är ändå viktigt att känna till de bakomliggande processerna kring varför källhänvisning är så viktigt i den akademiska världen. Du bidrar ju dessutom till den när du källhänvisar till vetenskapligt material.

För läsarens del fungerar dina källhänvisningar som underlag för att läsaren ska kunna bedöma din text (Erikson 2015, s. 9). Det är otroligt viktigt för läsaren att du tydligt visar vem som säger vad i din text. På så sätt håller du isär dina argument och din analys från fakta ur ditt källmaterial. Med en korrekt källhänvisning kan läsaren dessutom enkelt kolla upp dina källor, dels för att kontrollera om dina resonemang stämmer gentemot tidigare forskning och dels om läsaren blir nyfiken och vill läsa mer om ämnet (Erikson 2015, s. 16). Läsaren kan också tydligt se vilka källor och typer av källor du grundar din undersökning på, vilka etablerade forskare inom området som du har använt dig av och vilka som saknas, hur aktuella källorna är och hur många källor du har använt dig av, vilket ger en översiktlig bild av hur kvalitativt ditt arbete är (Erikson 2015, s. 13). Här är en tydlig och korrekt utformad källförteckning guld värd för läsaren.

1.1.3 Verifierbarhet

Att källhänvisa korrekt är också ett sätt att verifiera dina påståenden och intyga att den undersökning du har gjort är trovärdig just på grund av att den tar avstamp i befintlig forskning. Som diskuterats ovan är det oerhört viktigt att bygga vidare på tidigare forskning - det är helt enkelt så forskning fungerar: för att göra en undersökning behöver du först veta vad som redan har undersökts och skrivits om inom ämnet som du vill undersöka och sedan använder du detta som bakgrund för din egen forskning (Bryman 2016, s. 24). På så sätt kan du bygga vidare och utveckla ämnet, kanske hitta nya vinklar eller aspekter som ännu inte har beforskats och därigenom bidra med en ny teori, problemlösning eller sätt att se världen. Samtidigt stöttar du dig på det som redan har gjorts vilket innebär att du slipper göra allt jobb själv. Du får även draghjälp av tidigare forskare eftersom du genom tidigare forskning får reda på vilka teorier, metoder och begrepp som används för att undersöka och beskriva ämnet, vilka forskare som är ledande inom ämnet och om det finns några kontroverser eller debatter kring ämnet eller tidigare forskningsresultat (Bryman 2016, ss. 27-28), vilket kan vara ovärderligt för dig i din egen forskningsprocess. Att veta vad som har undersökts tidigare och ha med detta i din egen undersökning som en språngbräda är också ett sätt att stärka din trovärdighet då detta visar att du är kunnig, insatt och uppdaterad om ämnet (Bryman 2016, s. 133). Genom källhänvisning kan läsaren av din text dessutom göra en bedömning av hur trovärdig din undersökning är genom att kontrollera källorna och att du har koll på ämnet, därför är korrekt källhänvisning viktig även utifrån denna aspekt.

1.1.4 Plagiat

Att använda någon annans arbete och lägga fram det som ens eget är en form av stöld. Detta kallas för plagiat och handlar dels om trovärdighet och dels om upphovsrätt eftersom du inte får kopiera någon annans text, bild, diagram osv. utan att ange korrekt källhänvisning till källan du använder. Det finns några olika former av plagiat. När du citerar en källa måste du vara väldigt tydlig med att du

citerar någon annans arbete, påståenden, undersökningar osv. Du behöver använda citationstecken kring de meningar du citerar (eller göra ett blockcitat om det gäller ett längre stycke) och källhänvisa korrekt i samband med detta. Utgå från det referenssystem du ska använda i ditt arbete och kolla upp hur du ska källhänvisa! Information om detta hittar du i denna lathund under respektive referenssystem. Du kan såklart också omformulera innebörden i den text du vill använda så att du skriver med egna ord, men då är det också viktigt att du källhänvisar korrekt för att visa för läsaren att detta inte är dina egna idéer, argument eller liknande, annars räknas det nämligen också som en form av plagiat även om det inte är medvetet. Felaktigt eller slarvigt utförd källhänvisning gör läsaren av din text förvirrad eftersom det inte går att hålla isär vem som säger vad (du kontra dina källor). (Erikson 2015, ss. 38-42)

En annan form av plagiat är självplagiering, det vill säga när du plagierar dig själv genom att återanvända en tidigare text som du själv har skrivit, utan att källhänvisa korrekt till den tidigare texten (Björklund 2019, s. 60).

Var alltså noga med att alltid källhänvisa korrekt och vara tydlig med var du har hämtat påståenden och fakta! På så sätt försäkras du om att du inte plagierar någon annans arbete.

1.2 Vilket referenssystem ska jag använda?

Programmen på Tumba gymnasium använder olika referenssystem. Titta under det program du går på för att se vilket som är aktuellt för dig. Om du är osäker på vilket referenssystem du ska använda ska du alltid fråga läraren som har gett dig uppgiften.

Ekonomiprogrammet: Harvardsystemet och Oxfordsystemet

Samhällsprogrammet: Harvardsystemet

Teknikprogrammet: Harvardsystemet, Oxfordsystemet och APA

2 Harvard

Referenssystemet Harvard bygger på principen om källhänvisning inom parentes i den löpande texten. Detta avsnitt grundar sig på den fullständiga referensguide som är skapad av Högskolan i Borås (2022). För att ta del av den fullständiga guiden, se [Högskolan i Borås referensguide för Harvardsystemet](#). Välj den omfattande guiden i pdf-format.

2.1 Källhänvisning i den löpande texten

När du skriver din text behöver du ange varifrån du har hämtat informationen som du baserar dina påståenden på. Detta görs genom en källhänvisning i den löpande texten där du skriver informationen inom parentes. Då ska upphovspersonens namn (kan även vara en organisation), årtal och sidnummer skrivas in. Detta gör du varje gång du nämner en källa eller använder information som du har hämtat från dina källor.

Tänk på att varje källhänvisning i den löpande texten ska motsvara en källa i källförteckningen. Alla källor du hänvisar till i texten måste alltså finnas angivna i källförteckningen och alla källor du anger i källförteckningen måste du nämna i den löpande texten. Kontrollera detta innan du lämnar in din uppgift!

När du ska ange sidnummer ska du skriva "s." framför sidnummer när du hämtat informationen från en sida i boken och "ss." när den är hämtad från flera sidor i en följd eller flera olika sidor. Observera att detta endast gäller när du skriver källhänvisningen i den löpande texten och inte i referensen till källförteckningen!

Du kan skriva källhänvisningarna på två olika sätt:

Trots att koldioxidutsläppen behöver upphöra senast 2035 menar Bjerström (2020, s. 195) att ett sådant beslut inte är politiskt möjligt inom EU.

Trots att koldioxidutsläppen behöver upphöra senast 2035 är ett sådant beslut inte politiskt möjligt inom EU (Bjerström 2020, s. 195).

2.1.1 Citat

Använder du direktcitat behöver du alltid ange sidnummer.

Kortare citat skrivs in direkt i texten inom citationstecken. Källhänvisningen placeras före punkten:

Efter den rekordvarma sommaren 2018 stod det klart att "klimatanpassning blivit en överlevnadsfråga för jordbruket" (Bjerström 2020, s. 167).

Innehåller citatet mer än 40 ord gör du ett blockcitat där du minskar teckensnittet och drar in marginalerna på båda sidorna. Vid blockcitat använder du inte citattecken och källhänvisningen placeras efter punkten:

Sverige som land är självförsörjande bara till 45 procent, därmed har vi lägst självförsörjningsgrad i Europa. Hur sårbara vi egentligen är stod klart vid utbrottet av coronaepidemin. Här löper hälsokrisen och klimatkrisen samman. Båda sätter sökarljuset på hur det moderna Sverige i en globaliserad värld gått längre än de flesta andra länder i Europa med att förlita sig på "just-in-time"-leveranser, med rullande lager på väg och avskaffade beredskapslager. (Bjerström 2020, ss. 173-174)

2.2 Referenser till källförteckningen

En källförteckning är en lista som finns sist i ditt arbete. Där listar du alla källor du har använt dig av.

Källorna ska stå uppställda i alfabetisk ordning utifrån källornas upphovsperson (det kan vara antingen en eller flera personer eller en myndighet, organisation eller företag). Varje källa i källförteckningen kopplas ihop med en källhänvisning du gör i den löpande texten. För att denna koppling ska finnas mellan källhänvisning och källa är det viktigt att du använder samma namn i båda fallen. Då kan läsaren av din text enkelt gå till din källförteckning och kolla upp dina källor om hen t.ex. vill läsa vidare om ämnet.

Kom ihåg att kontrollera att varje källhänvisning i den löpande texten ska motsvara en källa i källförteckningen och tvärtom.

2.2.1 Allmänna tips

- All information som ni behöver för att kunna skapa en fullständig referens till källförteckningen finns i källan.
- Var noga med när det ska anges punkt “.” eller kommatecken “,” och när det ska *kursiveras*! Det är olika beroende på vilken typ av källa du ska referera till.
- När du ska ange författare i referenslistan skrivs de alltid enligt mallen “Efternamn, första bokstaven i förnamnet.”, t.ex. skrivs referenser till William Shakespeare som **Shakespeare, W.** Om en författare har en initial mellan för- och efternamnet, t.ex. Octavia E. Butler, skrivs namnet så här: **Butler, O. E.** Om en författare heter “von” eller “af”, t.ex. Agnes von Krusenstjerna, skrivs namnet så här: **von Krusenstjerna, Agnes.** Som med alla regler finns det undantag, t.ex. för antologi eller spelfilm, följ då det som står i guiden.
- Kom ihåg att källförteckningen ska vara uppställd i **alfabetisk ordning** på författarnas efternamn, organisationens eller myndighetens namn osv. Om två referenser har samma begynnelsebokstav, t.ex. **M**, går du på nästa bokstav i namnet och sorterar efter alfabetisk ordning. Har de också samma bokstav går du på tredje bokstaven, osv. Se avsnitt 2.2.13 *Exempel på källförteckning med alla exempel ovan för exempel markerade i rött.*
- Ibland finns inte vissa uppgifter med i källan, då kan du låta bli att ta med dem i referensen.
- Webbsidor har ibland inget angivet år för senaste uppdateringen. Skriv “u.å.” istället. Det står för “utan år”. Det kan också fungera för andra källor som inte har något angivet publiceringsår.
- Webbadresser (URL-länkar) ska i regel inte vara aktiverade i källförteckningen.

- Du behöver endast ange datum då du läste källan om det gäller en webbsida eftersom det är en källa som kan förändras eller uppdateras. Datum skrivs då enligt formatet “[år-månad-dag]”, t.ex. [2015-10-14]. En pdf-fil eller en artikel i en digital tidskrift är källor som är “permanenta” och kommer inte att ändras.
- Ha koll på antalet författare till en källa. Läs mer under nästa avsnitt 2.2.2 *Olika författare i referenserna* för att se hur referenser med olika antal författare skrivs.

2.2.2 Olika antal författare i referenserna

Antal författare	I din text	Referens till källförteckningen
1	<u>Mall:</u> (Efternamn publiceringsår) <u>eller</u> Efternamn (publiceringsår) <u>Exempel:</u> (Bjerström 2020) <u>eller</u> Bjerström (2020)	<u>Mall:</u> Efternamn, X. (År). <i>Titel</i>. Upplaga., Förlag. X = Förnamnets initial <u>Exempel:</u> Bjerström, E. (2020). <i>Klimatkrisens Sverige: så förändras vårt land från norr till söder</i>. Norstedts.
2-3	<u>Mall:</u> (Efternamn & Efternamn publiceringsår) <u>eller</u> Efternamn och Efternamn (publiceringsår) <u>Exempel:</u> (Connell & Pearse 2015) <u>eller</u> Connell och Pearse (2015)	<u>Mall:</u> Efternamn, X. & Efternamn, X. (År). <i>Titel</i>. Upplaga., Förlag. X = Förnamnets initial <u>Exempel:</u> Connell, R. & Pearse, R. (2015). <i>Om genus</i>. 3 uppl., Daidalos.
4-5	<u>Mall första gången källan nämns:</u> Efternamn, Efternamn, Efternamn & Efternamn publiceringsår) <u>eller</u> Efternamn, Efternamn, Efternamn och Efternamn (publiceringsår) <u>Exempel:</u>	<u>Mall:</u> Efternamn, X., Efternamn, X., Efternamn, X. & Efternamn, X. (År). <i>Titel</i>. Tidskrift, volym(nummer), ss. första sidnummer-sista sidnummer. doi X = Förnamnets initial

	(Tiwari, Dickinson, Saville & Wratten 2018) <u>eller</u> Tiwari, Dickinson, Saville och Wratten (2018) <u>Mall fr.o.m. andra gången källan nämns:</u> (Författare et al. publiceringsår) <u>eller</u> Författare et al. (publiceringsår) <u>Exempel:</u> (Tiwari et al. 2018) <u>eller</u> Tiwari et al. (2018) “et al.” betyder “med flera”	<u>Exempel:</u> Tiwari, S., Dickinson, N., Saville, D. J. & Wratten, S. D. (2018). Host Plant Selection by the Wheat Bug, <i>Nysius huttoni</i> (Hemiptera: Lygaeidae) on a Range of Potential Trap Plant Species. <i>Journal of Economic Entomology</i>, 111(2), ss. 586–594. doi:10.1093/jee/toy017
6 eller fler	<u>Mall:</u> (Författare et al. publiceringsår) <u>eller</u> Efternamn et al. (publiceringsår) <u>Exempel:</u> (Hickman et al. 2021) <u>eller</u> Hickman et al. (2021) “et al.” betyder “med flera”	<u>Mall:</u> Efternamn, X., Efternamn, X., Efternamn, X., Efternamn, X., Efternamn, X., Efternamn, X., Efternamn, X. (År). Titel. <i>Tidskrift</i>, volym(nummer), ss. första sidnummer-sista sidnummer. doi X = Förnamnets initial <u>Exempel:</u> Hickman, C., Marks, E., Pihkala, P., Clayton, S., Lewandowski, R. E., Mayall, E. E., Wray, B., Mellor, C. & van Susteren, L. (2021). Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey. <i>Lancet Planet Health</i> 5, ss. 863-873.

2.2.3 Fler källor av samma författare från samma år

Har du fler källor som är skrivna av samma författare och utgivna samma år lägger du till "a", "b", "c" osv. direkt efter året för att skilja källorna åt. I källförteckningen sorterar du sedan in referenserna utifrån alfabetisk ordning på källans titel, dvs. "vegansk" kommer före "vegetarisk", därför blir "vegansk" den referensen som blir tilldelad "a" och "vegetarisk" blir tilldelad "b" efter året:

Exempel referens i källförteckningen:

Livsmedelsverket (2022a). *Vegansk mat*.

<https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/kostrad/vegansk-mat> [2023-03-03]

I din text:

Livsmedelsverket (2022a) beskriver...

(Livsmedelsverket 2022a)

Exempel referens i källförteckningen:

Livsmedelsverket (2022b). *Vegetarisk mat*.

<https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/kostrad/vegetarisk-mat-for-vuxna> [2023-03-03]

I din text:

Livsmedelsverket (2022b) förklarar att...

(Livsmedelsverket 2022b)

2.2.4 Artikel i tidskrift / vetenskaplig artikel

En tidskrift ges ut med några nummer om året, det är olika för varje tidskrift. Det finns olika typer av tidskrifter: populärvetenskapliga tidskrifter, vetenskapliga tidskrifter och branschtidskrifter. Hit hör artiklar i sådana tidskrifter.

När du ska ange sidnummer i den löpande texten ska du skriva s. framför sidnummer när du hämtat informationen från en sida och ss. när den är hämtad från flera sidor i en följd. När du skapar referensen för en vetenskaplig artikel till källförteckningen ska du ange på vilka sidor artikeln finns att läsa i tidskriften, det vill säga hela spannet av sidorna i tidskriften, alltså använder du ss. i referensen.

Mall referens i källförteckningen:

Efternamn, X. (År). Artikelns titel. *Tidskriftens titel*, volym(nummer), första sidnummer-sista sidnummer. doi

Exempel referens i källförteckningen:

Azam, N. (2017). "Madwoman in the Post-Colonial Era" A Study of the Female Voice in Jean Rhys' Wide Sargasso Sea. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 6(7), ss. 236-242. doi:10.7575/aiac.ijalel.v.6n.7p.236

I din text:

Azam (2017, s. 273) hävdar att...

(Azam 2017, s. 237)

Vad är DOI?

DOI (Digital Object Identifier) är en slags identifikator som alltid börjar med siffran 10 och ofta används för vetenskapliga artiklar och fungerar dessutom som en beständig länk till den vetenskapliga artikeln. Du kan söka upp artikeln genom att kopiera DOI-numret och klistra in i en sökmotor som t.ex. Google. Du hittar vanligtvis DOI på artikelns första sida, det är lite olika var någonstans beroende på vilken tidskrift du har att göra med. Observera att inte alla vetenskapliga artiklar har ett DOI, men har de ett ska du alltid ta med det i referensen. Skriv doi: och ta bara med allt från "10" och efter det. Finns DOI ersätter det webbadress (URL).

2.2.5 Artikel i dagstidning

En dagstidning ges ut dagligen eller veckovis och förmedlar nyheter avsedda för allmänheten. Hit hör artiklar i sådana tidningar.

När du ska ange sidnummer ska du skriva s. framför sidnummer när du hämtat informationen från en sida i tidningen och ss. när den är hämtad från flera sidor.

Tryckt tidning och pdf

Mall referens i källförteckningen:

Efternamn, X. (År). Artikelns titel. *Tidningens titel*, publiceringsdag, sidor.

Exempel referens i källförteckningen:

Holmberg, K. (2022). Forskare: "Dagens politik leder mot klimatkatastrof". *Dagens ETC*, 11 september, s. 14.

I din text:

Holmberg (2022) anser...

(Holmberg 2022)

Tidning på webben

Mall referens i källförteckningen:

Efternamn, X. (År). Artikelns titel. *Tidningens titel*, publiceringsdag. URL

Exempel referens i källförteckningen:

Nordström, A. (2022). Fastighetsägarna vill höja hyrorna med 9,5 procent. *Dagens nyheter*, 1 oktober. <https://www.dn.se/ekonomi/fastighetsagarna-vill-hoja-hyrorna-i-stockholm-med-9-5-procent/>

I din text:

Nordström (2022) rapporterar att...

(Nordström 2022)

OBS: vid tidningsartikel på webben, om artikeln har blivit uppdaterad efter första publiceringsdatumet, använd alltid det senaste/uppdaterade datumet! Då visar du att du har tagit del av den senaste informationen.

2.2.6 Webbsida

För att skriva en referens till en webbsida behöver du hitta en rubrik till texten och du behöver också undersöka om texten har en personlig författare. Hittar du ingen personlig författare till texten använder du organisationen/myndigheten etc. som författare.

Det finns inga sidnummer angivna på webben så du ska inte ange sidnummer i referenser till webbsidor.

Mall referens i källförteckningen:

Efternamn, X. (År för senaste uppdateringen). *Titel på webbsidan*. URL [Datum då du läst texten enligt modellen år-månad-dag].

Exempel referens i källförteckningen:

Läkare utan gränser (2023). *Principerna som styr vårt humanitära arbete*.
<https://lakareutangranser.se/vilka-vi-ar/vara-principer> [2023-02-20].

I din text:

Läkare utan gränser (2023) berättar om...
(Läkare utan gränser 2023)

2.2.7 Bok

När du ska skriva referenser till böcker behöver du ta reda på om boken är en monografi eller en antologi. En monografi är en bok som är skriven av en eller flera författare tillsammans och då använder du den eller de författarna som upphovspersoner till boken i din referens och hänvisar till boken som helhet. Om det är en antologi har boken en redaktör som ansvarar för boken och alla kapitel är skrivna av olika författare. Använder du en antologi hänvisar du till varje enskilt kapitel med respektive kapitelförfattare snarare än till hela boken som en helhet. Det finns särskilda regler för hur du gör en referens till antologier, de brukar heta något i stil med "Kapitel i bok" eller "Bok med redaktör". Titta i den fullständiga referensguiden för Harvard om du vill veta hur du gör!

När du anger år ska du ange utgivningsår och inte tryckår. Du behöver ange uppgift om upplaga från och med andra upplagan av boken. Första upplagan behöver du alltså inte ange.

När du ska ange sidnummer ska du skriva s. framför sidnummer när du hämtat informationen från en sida i boken och ss. när den är hämtad från flera sidor i en följd eller flera olika sidor. Observera att detta endast gäller när du skriver källhänvisningen i den löpande texten och inte i referensen till källförteckningen!

2.2.7.1 Tryckt bok

Mall referens i källförteckningen:

Efternamn, X. (Utgivningsår). *Bokens titel*. Upplaga, Förlag.

Exempel referens i källförteckningen:

Connell, R. & Pearse, R. (2015). *Om genus*. 3 uppl., Daidalos.

I din text:

Connell **och** Pearse (2015, s. 87) menar att...

(Connell **&** Pearse 2015, s. 87)

OBS: Notera skillnaden i användningen av "och" respektive "&"!

2.2.7.2 E-bok

Referenser till tryckta böcker och elektroniska böcker (e-böcker) görs på samma sätt.

2.2.8 Uppslagsverk

Hit räknas uppslagsverk och lexikon såsom Nationalencyklopedin och Wikipedia. Artiklarna på Nationalencyklopedin kan ha personliga författare. För att undersöka detta, klicka på den gröna knappen "Visa" intill "Information om artikeln" längst ner i artikeln. Står det ett namn där anger du detta som artikelns författare. Står det inget namn där räknas artikeln som författad av organisationen Nationalencyklopedin då hänvisar du till dem istället. Wikipedia har aldrig en enda namngiven författare eftersom det oftast är flera användare som bidrar till att skapa artiklarna. Därför hänvisar du alltid till Wikipedia som organisation. Om publiceringsår saknas anger du "u.å" istället.

Du anger URL för fritt tillgängliga webbsurser, t.ex. Wikipedia. För uppslagsverk som kräver abonnemang, t.ex. Nationalencyklopedin, anger du var materialet finns tillgängligt genom att skriva "Tillgängligt: Nationalencyklopedin" och då behöver du inte ange URL. Eftersom elektroniska uppslagsverk kan uppdateras ska du ange när du läste artikeln enligt modellen "[år-månad-dag]".

Utan personlig författare i betalversioner av elektroniska uppslagsverk

Mall referens i källförteckningen:

Uppslagsverk (publiceringsår). Uppslagsord. Tillgänglig: uppslagsverk. [år-månad-dag]

Exempel referens i källförteckningen:

Nationalencyklopedin (u.å.). Mareld. Tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-05-09]

I din text:

Nationalencyklopedin (u.å.) berättar om...
(Nationalencyklopedin u.å.)

Utan personlig författare i fritt tillgängliga elektroniska uppslagsverk

Mall referens i källförteckningen:

Uppslagsverk (publiceringsår). Uppslagsord. URL [år-månad-dag]

Exempel referens i källförteckningen:

Wikipedia (2020). Mareld. <https://sv.wikipedia.org/wiki/Mareld> [2023-05-09]

I din text:

Wikipedia (2020) anger att...
(Wikipedia 2020)

Personlig författare i betalversioner av elektroniska uppslagsverk

Mall referens i källförteckningen:

Efternamn, X. (Publiceringsår). Uppslagsord. Tillgänglig: *uppslagsverk*. [år-månad-dag]

Exempel referens i källförteckningen:

Gärdenfors, U. (u.å.). Eldflugor. Tillgänglig: *Nationalencyklopedin*. [2023-05-09]

I din text:

Gärdenfors (u.å.) framhåller att...
(Gärdenfors, u.å.)

2.2.9 Rapport

Rapport är en typ av text som samlar utredningar och annan liknande information och är ofta författade av organisationer, myndigheter, företag osv. Oftast står det tydligt "Rapport" på omslaget/framsidan och det är därför ganska lätt att se att det är just en rapport och inte t.ex. en bok.

För att skriva en referens till en rapport behöver du undersöka om rapporten har en personlig författare. Finns en personlig författare anger du hen som författare och uppger organisationen/myndigheten som har givit ut rapporten på rätt plats i referensen. Hittar du ingen personlig författare till texten använder du organisationen/myndigheten etc. som författare och då behöver du inte uppge organisationen/myndigheten igen senare i referensen. Har du hittat rapporten på webben skriver du in URL till den i referensen. Ibland finns information om rapportserie som rapporten tillhör. Inkludera den om det finns, annars kan du ignorera detta.

Med personlig författare

Mall referens i källförteckningen:

Efternamn, X. (År). *Rapportens titel* (rapportserie). Organisation. URL

Exempel referens i källförteckningen:

Gemmel, L. (2021). *Biblioteken och pandemin*. Svensk biblioteksförening.

<https://www.biblioteksfor.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2021/02/biblioteken-och-pandemin-2021-1.pdf>

I din text:

Gemmel (2021) menar att...

(Gemmel 2021)

Utan personlig författare

Mall referens i källförteckningen:

Organisation/myndighet. (År). *Rapportens titel* (rapportserie). URL

Exempel referens i källförteckningen:

Naturskyddsföreningen. (2022). *Sänkta ambitioner i miljöpolitiken: En granskning av riksdagspartiernas miljöloften inför valet 2022*.

<https://cdn.naturskyddsforeningen.se/uploads/2022/06/29130537/Rapport-Sankta-ambitioner-i-miljopolitiken.pdf>

I din text:

Enligt Naturskyddsföreningen (2022) behöver...

(Naturskyddsföreningen 2022)

2.2.10 Lagar

När du skapar referenser till lagar behöver du ange SFS-nummer (Svensk författningssamling) eller motsvarande, och lagens namn samt det departement som har stiftat lagen. SFS består av årtal och löpnummer. Efter att du källhänvisat första gången till en lag med SFS-nummer och lagens titel kan du i fortsättningen använda en allmänt vedertagen förkortning om en sådan finns. T.ex. är LAS en vedertagen förkortning för lagen om anställningsskydd (1982:80).

När du skriver juridiska arbeten görs källhänvisning till lagar normalt **endast i löpande text** och inte i källförteckningen, men exempel ges här ändå då det är olika för olika skolor och lärare. Stäm av med din lärare om vad som gäller!

Vill du läsa mer eller behöver du hänvisa till en annan juridisk källa som inte nämns här? Kolla in [Högskolan i Borås guide till Harvardsystemet](#) som behandlar fler källor.

Mall referens i källförteckningen:

SFS eller motsvarande. *Lagens namn*. Departement.

Exempel referens i källförteckningen:

SFS 2013:801. *Bibliotekslag*. Kulturdepartementet.

I din text:

I bibliotekslagen (SFS 2013:801) framkommer att...

(Bibliotekslagen SFS 2013:801)

2.2.11 Bilder

I vetenskapliga texter brukar bilder kallas för figurer och alla figurer numreras för att hålla ordning på dem när du hänvisar till dem i den löpande texten. Då döper du bilderna till "Figur 1", "Figur 2" osv. Du behöver också skriva en bildtext till varje figur. Bildtexten placeras **under** bilden och där anges namnet (t.ex. Figur 1), en kort beskrivning av vad bilden föreställer och slutligen skriver du källhänvisningen. I den löpande texten hänvisar du endast till Figur 1, Figur 2 osv.

Referenserna för bilderna brukar samlas på en enskild sida som en bilaga och denna placeras **efter** källförteckningen. Hör med din lärare vad som gäller!

Tänk på upphovsrätten när du hämtar bilder från nätet! Säkra är att använda upphovsrättsfria bilder från t.ex. [Unsplash](#) eller liknande sidor, eller från [Creative Commons](#).

Mall källhänvisning i bildtexten:

Figur 1: kort beskrivande text av vad bilden föreställer (upphovsperson X. Efternamn publiceringsår)

Exempel källhänvisning i bildtexten:

Figur 1: Damen med slöjan (A. Roslin 1768)

Mall referens i källförteckningen alternativt i bilaga:

Upphovsperson Efternamn, X. (publiceringsår). *Kort beskrivning av vad bilden föreställer* [bildtyp, t.ex. fotografi]. URL [Datum då du hämtat bilden enligt modellen år-månad-dag].

Exempel referens i källförteckningen alternativt i bilaga:

Roslin, A. (1768). *Damen med slöjan* [oljemålning].

<https://digitaltmuseum.se/021046467034/damen-med-slojan-konstnarens-maka-suzanne-roslin> [2023-09-07].

I din text:

I Roslins målning (Figur 1) gestaltas hans skicklighet i att måla siden...

2.2.12 Rörlig bild

Källor av typen "rörlig bild" omfattar TV-program, spelfilm, video på t.ex. Youtube. Observera att referenser till rörlig bild skiljer sig åt beroende på vilket format som ska användas, på samma sätt som textbaserade källor skiljer sig åt beroende på format. Konsultera därför [den fullständiga referensguiden från Högskolan i Borås](#) för att se fler exempel på rörlig bild som t.ex. TV-program, samt ljud som t.ex. poddar.

2.2.12.1 Video

Om författaren eller konstnären som har skapat videon är namngiven i samband med videon ska hans namn användas som författare, annars används organisationen, myndigheten, företaget osv. som har publicerat videon.

Mall referens i källförteckningen:

Efternamn, X. (År). *Videos titel* [video]. URL [Datum då du tittade på videon, enligt modellen år-månad-dag]

Med personlig författare

Exempel referens i källförteckningen:

Miller, M. (2021). *Semlor: The Dessert That Killed A King* [video].
<https://www.youtube.com/watch?v=0Ljm5i5N6WQ> [2023-02-22]

I din text:

Miller (2021) visar att...
(Miller 2021)

Utan personlig författare

Exempel referens i källförteckningen:

Världsnaturfonden WWF. (2022). *Vi konsumerar för fyra jordklot* [video].
https://www.youtube.com/watch?v=7gzE_67r6kY [2023-02-22]

I din text:

Världsnaturfonden WWF (2022) hävdar att...
(Världsnaturfonden WWF 2022)

2.2.12.2 Spelfilm

Vid skapandet av spelfilmer är ofta ett stort antal personer med i produktionen. Därför skapas referensen med utgångspunkt i filmens titel istället för att använda författare som i andra referenser. Det är lite snårigt att skapa referenser till just spelfilm och detta behandlas inte i den fullständiga referensguiden från Högskolan i Borås som vi hänvisar till i denna lathund. Uppgifter kring detta har istället hämtats från [Högskolan i Västs referensguide](#).

Mall referens i källförteckningen:

Fullständig titel. (Utgivningsår). [Typ av media]. Regissör: Förnamn Efternamn. Land eller stad: Filmbolag eller annan skapande organisation.

Exempel referens i källförteckningen:

Min granne Totoro. (1988). [DVD]. Regissör: Hayao Miyazaki. Japan: Studio Ghibli Co. Ltd.

I din text:

I filmen *Min granne Totoro* (1988) möter barnen en vänlig skogsande...

(*Min granne Totoro* 1988)

2.2.13 Exempel på källförteckning med alla exempel ovan

Källförteckningen ska vara uppställd på författarnas efternamn respektive namn på myndighet, organisation mm. beroende på vem som är upphovsperson till källan, och dessa ska skrivas i bokstavsordning.

Källförteckningen ska vara tydlig, organiserad och konsekvent så att läsaren enkelt kan navigera i den och hitta det hen letar efter. Därför är det viktigt att du använder ett och samma teckensnitt och teckenstorlek, att URL inte är aktiverade hyperlänkar (alternativt att alla är antingen inaktiva eller aktiva om din lärare sagt att du ska använda aktiva länkar) och att du har en blankrad mellan referenserna så att det blir överskådligt.

Notera referenserna till Livsmedelsverket: när två källor har samma namn och samma utgivningsdatum behöver du lägga till ett "a" och ett "b" efter utgivningsdatumet för att kunna skilja dem åt. För att läsa mer om hur du gör, läs avsnittet 2.2.3 *Fler källor av samma författare från samma år!*

Azam, N. (2017). "Madwoman in the Post-Colonial Era" A Study of the Female Voice in Jean Rhys' Wide Sargasso Sea. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 6(7), ss. 236-242. doi:10.7575/aiac.ijalel.v.6n.7p.236

Connell, R. & Pearse, R. (2015). *Om genus*. 3 uppl., Daidalos.

Gemmel, L. (2021). *Biblioteken och pandemin*. Svensk biblioteksförening.
<https://www.biblioteksfor.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2021/02/biblioteken-och-pandemin-2021-1.pdf>

Holmberg, K. (2022). Forskare: "Dagens politik leder mot klimatkatastrof". *Dagens ETC*, 11 september, s. 14.

Livsmedelsverket (2022**a**). *Vegansk mat*.
<https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/kostrad/vegansk-mat> [2023-03-03]

Livsmedelsverket (2022**b**). *Vegetarisk mat*.
<https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/kostrad/vegetarisk-mat-for-vuxna> [2023-03-03]

Läkare utan gränser (2023). *Principerna som styr vårt humanitära arbete*.
<https://lakareutangranser.se/vilka-vi-ar/vara-principer> [2023-02-20].

Miller, M. (2021). *Semlor: The Dessert That Killed A King* [video].
<https://www.youtube.com/watch?v=0Ljm5i5N6WQ> [2023-02-22]

Min granne Totoro. (1988). [DVD]. Regissör: Hayao Miyazaki. Japan: Studio Ghibli Co. Ltd.

Nationalencyklopedin (u.å.). Mareld. Tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-05-09]

Naturskyddsföreningen. (2022). *Sänkta ambitioner i miljöpolitiken: En granskning av riksdagspartiernas miljöloften inför valet 2022*.

<https://cdn.naturskyddsforeningen.se/uploads/2022/06/29130537/Rapport-Sankta-ambitioner-i-miljopolitiken.pdf>

Nordström, A. (2022). Fastighetsägarna vill höja hyrorna med 9,5 procent. *Dagens nyheter*, 1 oktober. <https://www.dn.se/ekonomi/fastighetsagarna-vill-hoja-hyrorna-i-stockholm-med-9-5-procent/>

Roslin, A. (1768). *Damen med slöjan* [oljemålning].

<https://digitaltmuseum.se/021046467034/damen-med-slojan-konstnarens-maka-suzanne-roslin> [2023-09-07].

Världsnaturfonden WWF. (2022). *Vi konsumerar för fyra jordklot* [video].

https://www.youtube.com/watch?v=7gzE_67r6kY [2023-02-22]

Wikipedia (2020). Mareld. <https://sv.wikipedia.org/wiki/Mareld> [2023-05-09]

3 Att källhänvisa utan referenssystem vid Nationella provet i svenska

När du skriver PM till Nationella provet i svenska behöver du inte använda ett referenssystem utan du källhänvisar genom en förenklad metod som förklaras av Texttyper (u.å.) och som kommer ligga till grund för detta avsnitt. De uppgifter du behöver få med är:

- **vem** som har skrivit texten
- **vad** texten heter
- **var** den har publicerats (detta ska kursiveras)
- **när** den har publicerats

Du skriver inte källhänvisningen som en fotnot som i Oxford och du skriver inte källhänvisningen inom parentes som i Harvard. Du behöver inte heller skriva en källförteckning. Det du ska göra är att skriva ut hela källan direkt i den löpande texten första gången du hänvisar till källan enligt denna modell eller liknande:

Mall:

Författare skriver i "textens titel" (*var texten är publicerad*, när texten är publicerad enligt år-månad-dag) att...

Exempel:

Andreas Nordström skriver i "Fastighetsägarna vill höja hyrorna med 9,5 procent" (*Dagens nyheter*, 2022-10-01) att...

I fortsättningen när du hänvisar till källan använder du referatmarkörer och skriver endast författarens namn, antingen förnamn och efternamn eller bara efternamn, dock aldrig endast förnamn. Om det inte är en person utan en myndighet, organisation eller företag som har skrivit texten hänvisar du såklart till dem. Årtal och sidnummer behöver inte läggas till i samband med författarens namn.

Källorna i texthäftet du använder är redan korrekt skrivna så du behöver inte lägga till något.

4 Källförteckning

Bjereld, U., Demker, M. & Hinnfors, J. (2009). *Varför vetenskap?* 3 uppl., Studentlitteratur.

Björklund, M. (2019). *Konsten att arbeta och skriva vetenskapligt: vägledning till dig som går på gymnasiet*. Studentlitteratur.

Bryman, A. (2016). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3 uppl., Liber.

Erikson, M. G. (2015). *Referera reflekterande: konsten att referera och citera i beteendevetenskaperna*. 2 uppl., Studentlitteratur.

Högskolan i Borås (2022). *Guide till Harvardsystemet*.

<https://www.hb.se/globalassets/global/hb---externt/biblioteket/skriva-och-referera/harvardguiden-version9-9-1.pdf>

Högskolan i Skövde (2023). *Vägledning i referensskrivning enligt APA-manualen*.

<https://www.his.se/globalassets/dokument/biblioteket/lathundapa.pdf>

Texttyper (u.å.). *PM/utredande text/NP svenska 3/sva3*.

<https://texttyper.wordpress.com/pm-utredande-text-np-svenska-3/> [2023-05-26]

Umeå universitet (2019a). *Oxford - hänvisningar i text*.

<https://www.umu.se/bibliotek/soka-skriva-studera/skriva-referenser/oxford-hanvisningar-i-text/> [2023-06-14]

Umeå universitet (2019b). *Oxford - skriva referenslista*.

<https://www.umu.se/bibliotek/soka-skriva-studera/skriva-referenser/oxford-skriva-referenslista/> [2023-06-14]